nud meie riigi- ja ühiskonnaelu mitmekülgseid avaldusi ja tegelasi enamasti optimistlikult ja rõõmsa huumoriga. Ta töis ühineb teravapilgulise ning kriitilise vaatleja elukäsitus vaimuka kujundusoskusega; seetõttu ta isikupärane looming omab püsivat tähtsust eesti karikatuuri ajaloos.

Pvl. 1937, nr. 54; Pvl. lisa „Kunst ja Kirjandus" 1937, nr. 10 (H. Kompus); isikl. jm. saadud andmed.

V. Em.

KRUSTEN, Peeter (Pedro; varjunimed **Balder Jaan** ja **Peeter Burlesk),** kirjanik, eelmise vend, sünd. 9. V 1897 vkj. Harjumaal Muraste mõisas, õppis Tallinnas J. Kirsipuu progümnaasiumis; ta on töötanud a-il 1926—34 „Vaba Maa" ja pärast seda „Päevalehe" toimetuses. — K. on avaldanud romaanid ja jutustised „Südamerahu" (1928), „Õilis vale" (1930), „Punane ohvitser" (1932), „Vasema käega" (1934), „Vehklemõisa aednik" (1936), „Hädaohtlik tee" (1937) ja „Pime voorus" (1938); neist on ilmunud „Punane ohvitser" Tallinnas, kõik teised Tartus.

Isikl. saadud andmed. *T.*

***KRUUS, Hans,** ajaloolane ja poliitiline tegelane, oli alates 1927. a-st õppeülesandetäitjaks Tartu ülikoolis Eesti ja Põhjamaade ajaloo alal, omandas 1931. a. doktori kraadi ja on selle järel samal alal toiminud erakorralise profna alates nov-st 1931 ja korralise profna juunist 1934. A. 1938 valiti ta Riia ülikooli audoktoriks ajaloo alal. Tartu ülikooli prorektorina dets-st 1934 kuni 1937. a. lõpuni kaitses ta kindlalt ülikooli autonoomia põhimõtet. K. on agarasti osa võtnud teaduslikkude ja kultuuriliste seltside tegevusest; ta on 1928. a-st Akadeemilise Ajaloo-Seltsi abiesimees, kuulub a-st 1927 EKS-i juhatusse ja on 1928. a-st selle seltsi ajalootoimkonna juhataja, on „1905. a. Seltsi" asutajaid ja on olnud 1929—38 selle sekretär, alates 1938 abiesimees, on kuulunud alates 1929. a. Eesti Kultuuriloolise Arhiivi kolleegiumi. K. oli „Ajaloolise Ajakirja" peatoimetaja 1932—36 ja „Eesti entsüklopeedia" Eesti ja Põhjamaade ajaloo osakonna toimetaja ning on a-st 1929 „Eesti Kirjanduse" toimetuse liige. Ta on trükki toimetanud teosed: „Eesti Vabariigi Tartu ülikool 1919—1929" (Tartu, 1929; koos P. Treiberg'iga), „Punased aastad. Mälestisi ja dokumente 1905. a. liikumisest Eestis" I (Tartu, 1932), P. Põllu „Eesti kooli ajalugu" (Tartu, 1933), „Eesti ajalugu" II: „Eesti keskaeg" (Tartu, 1937; on ühtlasi selle teose üldine peatoimetaja), „Vabaduse tulekul" I (Tartu, 1938; koos J. Ots'aga) ja koguteose „Jaan Tõnisson töös ja võitluses" (Tartu, 1938; peatoimetaja). Koguteoses „Eesti ajalugu" I (Tartu, 1935) on K-i koostatud Eesti muistse vabadusvõitluse käsitlus, sama teose II köites Eesti keskaja poliitilist ajalugu käsitlevad osad. K-i ajalooteaduslikest teoseist on väärtuslikem ta väitekiri „Talurahva käärimine Lõuna-Eestis XIX sajandi 40-ndail aastail" (Tartu, 1930), kus autor hästi on näidanud käsiteldava massiliikumise sõltumust mitmesuguseist sotsiaalmajanduslikest ja massipsühholoogilisist tegureist ning tõestanud balti-saksa ja vene uurijate vastavate seisukohtade ühekülgsust. Peale selle on ta avaldanud teosed: „Pühajärve sõda 1841. a." (Tartu, 1927), „Eesti ajalugu kõige uuemal ajal" I (Tartu, 1927), II (Tartu, 1928), „Eesti ajaloo lugemik" III (Tartu, 1929), „Grundriss der Geschichte des estnischen Volkes" (Tartu, 1932; sellest prantsuskeelne tõlge, Pariis, 1935). Ta teaduslikest kirjutisist väärivad esiletõstmist: „Eesti talurahva „välispoliitilisest orientatsioonist" " („Ajalooline Ajakiri" 1928), „Eesti Aleksandri-kooli komiteede likvideerimise küsimus" (seals. 1931), „ „Eesti professori" küsimus Tartu vene ülikoolis" (seals. 1932), „Eesti rahvuslikkude põhikeskuste suhtlemine 1860-ndail aastail" (seals. 1934), „Eesti Aleksandri-kooli asutamise mõtte arenemisloo algjärk (1860—1869)" (seals. 1935), „Liivimaa maamarssal vürst P. Lieven Peterburis a. 1863—1865" (seals. 1937), „Opositsioon Tallinna linnaomavalitsuses 1877—1904" (seals. 1938), „Liivimaa rüütelkonna võitlus eesti rahvusliku trükisõna vastu 1879—1883" („Looming" 1929), „Murdekuudel 1917—18" (seals. 1933), „Carl Robert Jakobson võitlejana" („Eesti Kirjandus" 1932), „Eesti rahvusliku ärkamise algupäevilt, palvekirjade aktsioonid 1860-ndail aastail" (seals. 1934), „Eesti ja Läti rahvusliku ärkamisliikumise kokkupuuteist" (seals. 1938), „Développement et état actuel des sciences historiques estoniennes" („Bulletin de la

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 145